

Nr 14.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.

I en den 16 mars 1951 dagtecknad proposition, nr 157, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Sveriges allmänna hypoteksbanks grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av tio miljoner kronor med rätt för banken att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank.

Häri genom förordnas, att § 4 förordningen den 16 maj 1890 angående Sveriges allmänna hypoteksbank¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

Nuvarande lydelse:

§ 4.

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *sjuttiofem* miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

Föreslagen lydelse:

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *åttiofem* miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av § 4 se 1949:99.

Enligt § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank — sådan paragrafen lyder jämlikt förordningen den 24 mars 1949, nr 99 — överlämnar staten till grundfond för hypoteksbanken genom riksgäldskontoret ett belopp av 75 miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, uppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med 4 1/2 procent årlig ränta; och äger banken förfoga över dem efter vad i förordningen närmare angives. Vidare stadgas i § 5, att hypoteksbanken må utge obligationer mot viss säkerhet och att sammanlagda beloppet av utelöpande obligationer icke vid något tillfälle må uppgå till mera än 10 gånger beloppet av grundfonden.

I en den 18 november 1950 dagtecknad skrift har *styrelsen över Sveriges allmänna hypoteksbank* hemställt, att det såsom grundfond för hypoteksbanken överlämnade beloppet måtte höjas från 75 till 100 miljoner kronor. Styrelsen anför, att beloppet av bankens utelöpande obligationer vid utgången av år 1950 beräknades uppgå till ca 720 miljoner kronor. Obligationsskulden närmade sig således den högsta tillåtna gränsen. Därest bankens utlåning skulle fortsätta i ungefärligen samma omfattning som för närvarande, kunde man räkna med att gränsen skulle vara överskriden före 1951 års utgång. På grund härav borde åtgärder nu vidtagas för att höja grundfondens belopp. Det borde särskilt påpekas, att en icke obetydlig del av bankens nyupplåning erfordrades för att tillgodose de kreditbehov, som föranleddes av hypoteksinstitutionens medverkan i långivningen mot statlig lånegaranti. Den år 1949 vidtagna ändringen av § 4 i förordningen hade inneburit, att grundfondens belopp höjts från 70 till 75 miljoner kronor. För att undvika författningsändringar med alltför korta mellanrum vore det önskvärt att grundfonden nu kunde höjas med ett större belopp, förslagsvis 25 miljoner kronor.

Över styrelsens framställning ha infortrade utlåtanden avgivits av fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret samt bank- och fondinspektionen.

Fullmäktige i riksbanken ha uttalat, att fullmäktige med hänsyn till den återhållsamhet som betingas av nuvarande kreditrestriktioner icke anse sig kunna tillstyrka större höjning av grundfonden än med 10 miljoner eller till 85 miljoner kronor.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till styrelsens framställning.

Bank- och fondinspektionen har yttrat, att mot bakgrunden av hypoteksinstitutionens utveckling under 1930- och 1940-talen den begärda ökningen tedde sig stor. Å andra sidan borde ihåggkommas, att hypoteksföreningarnas utlåning stigit i snabb takt under de sistförflutna fem åren och att man med hänsyn till föreningarnas medverkan i den statliga garantilångivningen hade viss anledning antaga, att ett fortsatt expansionsbehov föreläge för

dem. Med hänsyn härtill och då inspektionen — ur de synpunkter ämbetsverket hade att företräda — ej heller eljest funnit anledning till erinran mot framställningen, tillstyrkte inspektionen bifall till densamma.

Följande uppställning belyser utvecklingen under senare år beträffande hypoteksbankens obligationer.

	Obligations- skuld (milj. kr)	Nettobelopp utelöpande obligationer (milj. kr)
1945 års slut.....	532	524
1946 » »	544	537
1947 » »	597	591
1948 » »	649	644
1949 » »	675	668
1950 » »	714	707

Departementschefen har anfört:

Såsom i tidigare sammanhang närmare utvecklats visade det sig under sommaren 1950 påkallat att skärpa kreditpolitiken i syfte bl. a. att dämpa de utanför byggnadsregleringen liggande investeringarna. Skärpningen tog sig uttryck i att särskilda bestämmelser utfärdades jämlikt lagen angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om bankaktiebolags kassareserv. Som ett komplement härtill träffades i augusti 1950 efter förhandlingar mellan riksbanken och affärsbankerna överenskommelse om allmänna riktlinjer för en kreditbegränsning. Till denna överenskommelse ha även övriga kreditinstitutioner anslutit sig, bland dem hypoteksbanken och Konungariket Sveriges stadshypotekskassa. Den allmänna ekonomiska utvecklingen sedan dess medger icke lättnader i restriktionerna på kreditmarknaden. Läget är tvärtom sådant att, såsom jag också i andra sammanhang uttalat, ytterligare åtgärder för att bl. a. begränsa investeringarna blivit nödvändiga.

Såsom framgår av det föregående föreligga alltså möjligheter för banken att inom ramen för nuvarande grundfond öka sin utlåning med visst belopp. Med hänsyn härtill och till den återhållsamhet beträffande kreditgivningen, som f. n. måste iakttagas, anser jag mig i likhet med bankofullmäktige icke böra tillstyrka att grundfonden höjes med större belopp än 10 miljoner eller till 85 miljoner kronor.

I § 4 i förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank bör i enlighet härmed vidtagas den ändringen, att det där angivna grundfundsbeloppet ändras från 75 miljoner till 85 miljoner kronor. Därest riksdagen biträder ändringsförslaget, torde riksdagen samtidigt böra besluta att staten skall — för ökning av hypoteksbankens grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av 10 miljoner kronor med rätt för banken att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga obligationerna i anspråk.

Utskottet. Under hänvisning till vad departementschefen anförde om nödvändigheten av att i rådande läge iakttaga återhållsamhet vid kreditgivningen tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 24 april 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, Näsgård, Mogård, De Geer, Boo och Domö; samt

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, von Seth och Hallberg.